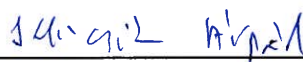

Javaslat a
„Petőfi István életútja és településszervező
tevékenysége”
Kondoros települési értéktárba történő felvételéhez

PETŐFI ISTVÁN.

Készítette:

aláírás

Klucsik Árpád
Kondoros, 2015. július 27.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Klucsik Árpád tanár

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Klucsik Árpád

Levelezési cím: 5553 Kondoros, Deák Ferenc utca 16/1

Telefonszám: 06/30/485-6982

E-mail cím: klucsika71@freemail.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Petőfi István életútja, településszervező tevékenysége Kondoroson

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

kulturális örökség

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Kondoros, Batthyány – Geist - major

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

települési

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Petőfi István életútja, településszervező tevékenysége Kondoroson

Petőfi István 1825. augusztus 18-án született Szabadszálláson. Iskoláit Szabadszálláson, Pesten és Aszódon végezte. Még gimnazista korában bátyja, Sándor biztatására kezdett verseket írni. (1.)

Az 1838-ban tönkrement szülei támogatása miatt kénytelen volt tanulmányait félbehagyni. Ezután Kunszentmiklóson, majd Várpalotán mészároslegényként dolgozott. (2.)

A szabadságharc kitörésekor Veszprémbe vonult be katonának. A Délvidéken harcolt a rácok ellen, ott volt Buda ostrománál, majd a világosi fegyverletételnél is. Rátermettségével, bátorságával a századosi rangot érdemelte ki. (3.)

A szabadságharcban való részvételéért büntetésként a császári hadseregbe sorozták be. 1849-től 1851-ig a Tirol tartománybeli Mötzben, majd Schleswig - Holsteinben tartózkodott. Ezután szervezkedés vádja miatt 1853 és 1856 között a theresianstadti fogházban, majd Prágában raboskodott. Szabadulása után utószolgálatos volt a 8. gyalogezredben. (4.)

1857 szeptemberében Gaylhoffer János dánosi birtokára került nevelőnek. Itt szerelmes lett a birtokos lányába, Antóniába. Ám biztos állás és jövedelem hiányában hiába epekedett. (5.)

Szendrey Ignác révén 1858-ban végül a kondorosi Nagymajorban, Geist Gyula birtokán kapott állást. Ispánként, gazdatisztként, majd jószágigazgatóként dolgozott. A csákói birtokot mintagazdasággá fejlesztette. A Geist-féle juhokat külföldön is elismerték. Jó munkájáért minden Geist birtokos sokra becsülte. Sokat vadászott együtt a környező uradalmak nagybirtokosaival. Részt vett a Békés vármegyei Gazdaegylet és a Békés megyei Honvédegylet munkájában is. (6.)

1858-ban Szendrey Júlia kérésére elvállalta a Petőfi Zoltán feletti gyámságot. A szarvasi gimnáziumot kerülő, a gazdasági élet iránt nem érdeklődő, vándorszínésznek álló, adósságokat hátrahagyó bohém ifjú pártfogása adta terhet végül annak 1870-ben, tüdőbaj miatt bekövetkezett korai halála vette le Petőfi István válláról. (7.)

Petőfi tiszttartói kinevezését kézhez kapva végre 1863-ban feleségül vehette Antóniát. A Csákóra érkező ifjú feleség azonban hamarosan rájött, hogy férje kapcsolatot tart fenn gazdaasszonyával, Schneider Erzsébettel. Gaylhoffer Antónia ekkor örökre elhagyta Petőfi Istvánt, bár soha nem vált el tőle. (8.)

1864-től Petőfi az egész Geist - birtok jószágigazgatója lett. Szendrey Júlia és Petőfi Zoltán halála után Petőfi – ügyekben ő képviselte a családot. Ápolta bátyja, Petőfi Sándor emlékét. Gondoskodott arról, hogy irodalmi és értéktárgyai a Nemzeti Múzeumba kerülhessenek megőrzésre. Baráti viszonyban volt Jókai Mórral és Gyulai Pállal. Tagja lett a Petőfi Társaságnak. Bajza József később verseit is kiadta. Az idős Geist elhunytja után 1873-tól ő lett gyermekeinek gyámja. (9.)

Ott találjuk Kondoros újratelepítői között. 1875. december 23-án az első képviselőtestületi ülésen Petőfi István javaslatára került be Kondoros község első pecsétjébe a kiterjesztett szárnyú kondor sas. 1875-től 1880-ig, csekély tiszteletdíj ellenében, Kondoros község pénztárnoki állását is betöltötte. (10.)

Petőfi az oktatás ügyét is támogatta. Dérczy Péterrel 50 – 50 forintos alapítványt hozott létre, melyek kamatait azok között a tót ajkú növendékek között osztották szét, akik a magyar nyelv elsajátításában a legjobb előmenetelt tanúsították. (11.)

Kondoros újratelepítése után is a Nagymajorban lakott. Életének leghosszabb szakaszát 22 évet töltött ott. Petőfi komoly ember volt, a vidám társaságot azonban nem kerülte, együtt tréfálkozott a többiekkel. A csákói és kondorosi vadászatok romantikája messze földön híresek voltak. Ilyenkor sok nemest látott a környék, akik nemcsak vadat űztek, hanem az ország dolgait is megvitatták. Szívesen időzött Kondoroson, ahol Dérczy Ferenc bíró házában tarokk partikon vett részt az önzetlen barátokkal: Zlinszky Istvánnal, a Mitrovszky - birtok tisztjével, Práznovszky Ferenc szarvasi szolgabíróval, Rigó Nándor tisztársával, Pethe József kondorosi jegyzővel. Szarvasra is ellátogatott, a vásárookra és a Takarékszövetkezetbe is, melynek nemcsak részvényese, hanem alapító tagja is volt. (12.)

Kondoroson ismerkedett össze egy ispán megözvegyült feleségével, Bartl Ferencnével, akivel élete végéig fenntartotta kapcsolatát. A csákói és szarvasi szájhagyomány szerint 1876-ban házasságon kívül fiuk született. Mivel Antónia nem volt hajlandó elválni férjétől, ezért Petőfi a gyermeket nevére nem vehette. Így a három évvel korábban elhalt ispán nevére vették és Bartl Istvánnak keresztelték el. A feltehetően utolsó Petőfi-vér a szarvasi gimnáziumban, majd Németországban tanult, s végül jogot végzett. Gyakran látogatta meg

apját Csákón, s ahogy növekedett, egyre inkább hasonlított rá. Festmény is készült róla szarvasi iskolás éve alatt, mely két tanulótársával, a Szenes fiúkkal ábrázolta. Bartl „Petőfi” Istvánnak az első világháború környékén sajnos nyoma veszett, így feltehetően ezen az ágon ő volt az utolsó Petőfi leszármazott. (13.)

Megtakarításaiból Petőfi István Dévaványán 400 holdas birtokot vásárolt, de ezt már nem sokáig élvezhette. A túlhajtott élettempó rövidesen megbosszulta magát. 1880. április 30-án Petőfi István 54 éves korában váratlanul szívbajban elhalálozott. Csákón temették el, majd hamvait 1908-ban a Petőfi Társaság exhumáltatta és a budapesti Kerepesi Úti Temetőben a Petőfi - család sírjában helyezte végső nyugalomra. Fehérmárvány sírkövét az általános iskola udvarára szállították és ott áll azóta is. (14.)

Életét, érzéseit versei őrizték meg, melyekben a csikós – betyárélet, a szerelem és a haza témái jelennek meg. (15.)

1994-ben az általános iskola új épületének átadásakor az intézmény tiszteletből és hálából felvette Petőfi István nevét. (16.) A diákok azóta minden évben szavalóversennyel, az új épület falán 2000-ben elhelyezett emléktáblánál (17.) és sírkövénél koszorúzással, a csákói intézői lakhoz szervezett kerékpártúrával, életrajzi vetélkedővel emlékeznek névadójukra, Petőfi Istvánra, a „Hivatlan dalnokra”, ahogy egyik versében önmagát nevezte.

Jegyzetek:

1. Irányi István: Petőfi István: A költő öccsének pályafutása és alakja az irodalmi források és a szájhagyomány megvilágításában, Békés megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya, Békéscsaba, 1980, ISBN 9630309947 - 3 - 12. o.
2. dr Szilvássy László: Petőfi István – Szarvas.hu – Szarvasi Általános Informatikai Kft.

http://phoenix.szarvasnet.hu/cgi-bin/szarvas_es_videke/szarvas.awk?1998/03.13/szilva.wp

3. Irányi István: Petőfi István: A költő öccsének pályafutása és alakja az irodalmi források és a szájhagyomány megvilágításában, Békés megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya, Békéscsaba, 1980, ISBN 9630309947 - 40 – 46. o.

4. Petőfi István – Wikipédia:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Pet%C5%91fi_Istv%C3%A1n

5. dr Szilvássy László: Petőfi István – Szarvas.hu – Szarvasi Általános Informatikai Kft.

http://phoenix.szarvasnet.hu/cgi-bin/szarvas_es_videke/szarvas.awk?1998/03.13/szilva.wp

6. Petőfi István – Wikipédia:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Pet%C5%91fi_Istv%C3%A1n

7. Irányi István: Petőfi Zoltán életpályája, különös tekintettel Békés megyei, szarvasi éveire – Szarvasi Füzetek – Szarvas, 1964 – 29 – 143. o.

8. Irányi István: Petőfi István: A költő öccsének pályafutása és alakja az irodalmi források és a szájhagyomány megvilágításában, Békés megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya, Békéscsaba, 1980, ISBN 9630309947 - 99 – 103. o.

9. Petőfi István – Wikipédia:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Pet%C5%91fi_Istv%C3%A1n

10. Bella István: Kondoros száz esztendeje, Kondoros 1975 - 15 – 16. o. 18. o.

20. o. – Kondoros község képviselő-testületének 1875. december 23-án tartott üléséről készült jegyzőkönyv 2/1876 - Kondoros város irattára

11. Bella István: Kondoros száz esztendeje, Kondoros 1975 - 33. o. –

BML Kgy. jkv. 29/1893. ápr. 29. sz. h.

12. dr Szilvássy László: Petőfi István – Szarvas.hu – Szarvasi Általános Informatikai Kft.

http://phoenix.szarvasnet.hu/cgi-bin/szarvas_es_videke/szarvas.awk?1998/03.13/szilva.wp

13. Irányi István: Petőfi István: A költő öccsének pályafutása és alakja az irodalmi források és a szájhagyomány megvilágításában, Békés megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya, Békéscsaba, 1980, ISBN 9630309947 - 131 – 137. o.

14. Petőfi István – Wikipédia:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Pet%C5%91fi_Istv%C3%A1n

15. Dr Bajza József: Petőfi István versei –

Kunossy, Szilágyi és Társa Kiadóvállalat, Budapest 1909 –

Petőfi-könyvtár XVII. füzet (Szerkesztik: Endrődi Sándor és Dr Ferenczi Zoltán)
- 25 – 34. o.

http://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_PIMU_PetofiKonyvtar_17/?pg=0&layout=s

16. Kondoros Önkormányzatának az 1994. január 27-ei képviselő-testületi ülésén hozott, a 3. pontban tárgyalt, ellenvélemény nélkül elfogadott 10/1994. /I. 27./ sz. ÖK. határozata

17. Kondoros Önkormányzatának 344/2000. (X.17.) határozata Kondoros újratelepítésének 125. évfordulója tiszteletére Petőfi István emléktábla állításáról

Felhasznált irodalom:

1. Bella István: Kondoros száz esztendeje, Kondoros 1975
2. Dr Bajza József: Petőfi István versei – Kunossy, Szilágyi és Társa Kiadóvállalat, Budapest 1909 – Petőfi-könyvtár XVII. füzet (Szerkesztik: Endrődi Sándor és Dr Ferenczi Zoltán)

http://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_PIMU_PetofiKonyvtar_17/?pg=0&layout=s

3. dr Szilvássy László: Petőfi István – Szarvas.hu – Szarvasi Általános Informatikai Kft.

http://phoenix.szarvasnet.hu/cgi-bin/szarvas_es_videke/szarvas.awk?1998/03.13/szilva.wp

4. Irányi István: Petőfi István: A költő öccsének pályafutása és alakja az irodalmi források és a szájhagyomány megvilágításában, Békés megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya, Békéscsaba, 1980, ISBN 9630309947
5. Irányi István: Petőfi Zoltán életpályája, különös tekintettel Békés megyei, szarvasi éveire – Szarvasi Füzetek – Szarvas, 1964
6. Kondoros Önkormányzatának határozatai: 10/1994 /I.27./; 344/2000 /X.17./
7. Petőfi István – Wikipédia:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Pet%C5%91fi_Istv%C3%A1n

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Petőfi István 1858-tól haláláig, 1880-ig a Kondoros melletti Batthyány-Geist majorban, Csákón élt. Fáradtságos munkájával hozzájárult a majorság gazdaságának felvirágoztatásához.

1875-ben tevékeny része volt Kondoros újratelepítésében. Javaslatára került be a település első pecsétjébe a mai címerben is látható kondor sas, mely Kondoros nevének eredetéhez köthető.

Községi szervező munkájában haláláig a község első pénztárnoki állását is betöltötte, közmegelegedésre.

Alapítványával a kondorosi iskolaügy fejlődéséhez is nagyban hozzájárult.

Verseiben az itteni élet szépségeiről és nehézségeiről egyaránt ír.

Példaértékű munkásságával Kondoros fejlesztését, felvirágoztatását segítette elő.

Tevékenysége, életútja a mai napig szerves hatással van a település kulturális és szellemi életére, értékeinek megőrzésére.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Irodalom:

1. Dr Gulyás Mihály: Gyökereink, képek Kondoros múltjából, Kondoros 1995
2. Bella István: Kondoros száz esztendeje, Kondoros 1975
3. Irányi István: Petőfi István: A költő öccsének pályafutása és alakja az irodalmi források és a szájhagyomány megvilágításában, Békés megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya, Békéscsaba, 1980, ISBN 9630309947
4. Irányi István: Petőfi István: a költő öccsének pályafutása, az irodalmi források és a szájhagyomány megvilágításában, 2. kiadás, Balatonfüred, 1997, ISBN 9636506345
5. Irányi István: Petőfi Zoltán életpályája, különös tekintettel Békés megyei, szarvasi éveire – Szarvasi Füzetek – Szarvas, 1964
6. Kondoros Kisvárosi séták – Szerkesztette: Nyemcsok László – Kondoros, 2014
7. Koszorús Oszkár: Orosháza jelesei a XIX. század végéig I., Városi Önkormányzat, Orosháza, 1994, ISBN 9630331349
8. Nyemcsok László: A pecséttervező pénztárost Petőfinek hívták – in BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP - Békéscsaba, 1994. március 15. – 16. oldal
9. Petőfi és kora (szerk. Lukácsy Sándor), Bp. 1974

Petőfi István versei, írásai:

1. A Petőfi Társaság költőinek antológiája, Singer és Wolfner Irodalmi Intézet Rt., Bp., 1942
2. Dr Bajza József: Petőfi István versei – Kunossy, Szilágyi és Társa Kiadóvállalat, Budapest 1909 – Petőfi-könyvtár XVII. füzet (Szerkesztik: Endrődi Sándor és Dr Ferenczi Zoltán)
3. Így élt Petőfi I-V., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1957

4. Kacziány Géza – Petőfi István: Petőfi István versei / Petőfiről és mestereiről
Kunossy, Szilágyi és Társa Könyvkiadóvállalat, Budapest 1910-
Petőfi Könyvtár 17-18. kötet
Szerkesztette: Endrődi Sándor – Dr Ferenczi Zoltán – Dr Bajza József
5. Lovagok fűzfásipot fújva..., Félegyházi versgyűjtemény, Városi Önkormányzat,
Kiskunfélegyháza, 1992
6. Petőfi koszorúi, Versek, vélekedések, vallomások Petőfiről, Magvető Könyvkiadó,
Bp., 1973

Honlapok:

1. A Kondorosi Petőfi István Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Kollégium
honlapja / Névadónk

<http://www.kondorosiiskola.hu/index.php/2013-07-16-22-45-04/nevadonk>

2. dr Bajza József: Petőfi István versei:

http://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_PIMU_PetofiKonyvtar_17/?pg=0&layout=s

3. dr Szilvássy László: Petőfi István – Szarvas.hu – Szarvasi Általános Informatikai
Kft.

http://phoenix.szarvasnet.hu/cgi-bin/szarvas_es_videke/szarvas.awk?1998/03.13/szilva.wp

4. Kondoros város hivatalos weboldala / Kondoros története 1229 – 1798

<http://www.kondoros.hu/index.php/varosunkrol/kondoros-tortenete>

5. Kondoros – Wikipédia / Története

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kondoros#T.C3.B6rt.C3.A9nete>

6. Petőfi István sírköve / Kirándulástervező

<http://kirandulastervezo.hu/celpont/kondoros/petofi-istvan-sirkove>

7. Petőfi István – Wikipédia:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Pet%C5%91fi_Istv%C3%A1n

8. Szerző: Petőfi István

https://hu.wikisource.org/wiki/Szerz%C5%91:Pet%C5%91fi_Istv%C3%A1n%20n%C5%91

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<http://petofi-istvan.webnode.hu/>

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audio vizuális-dokumentációja:

Fényképek:

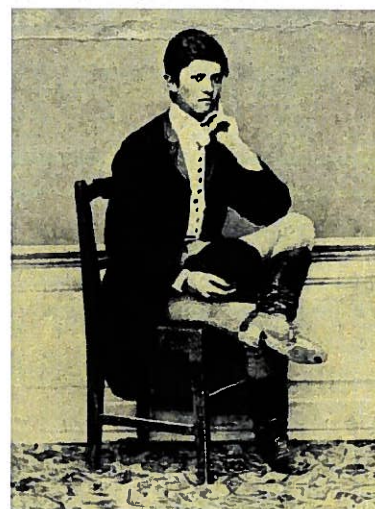
PETŐFI ISTVÁN.

Petőfi István

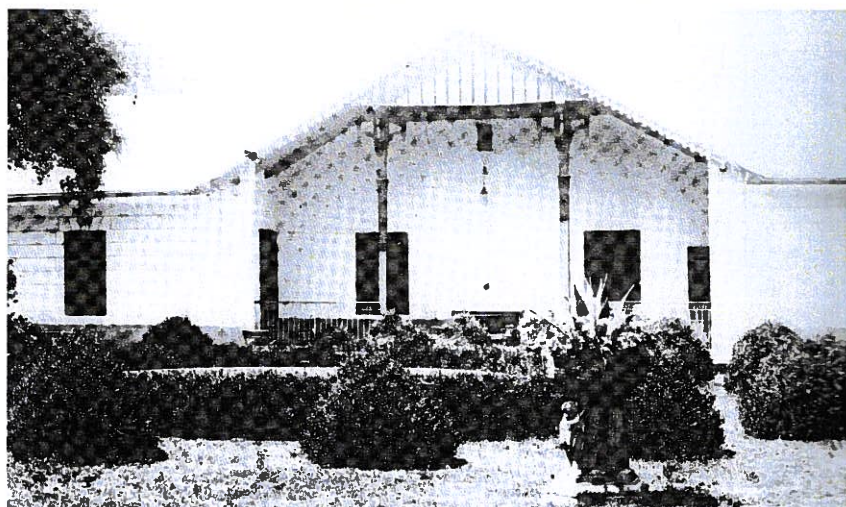

PETŐFI ISTVÁNNÉ. — Simonyi fényképe a 70-es években.

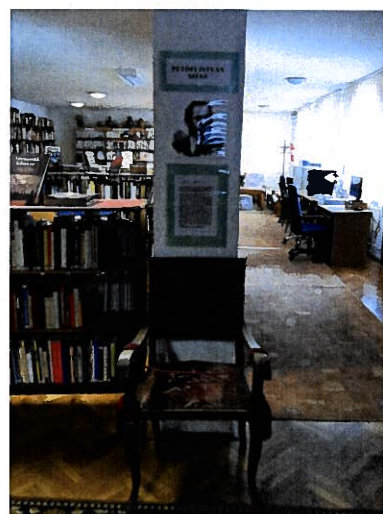
Gaylhoffer Antónia

Petőfi Zoltán

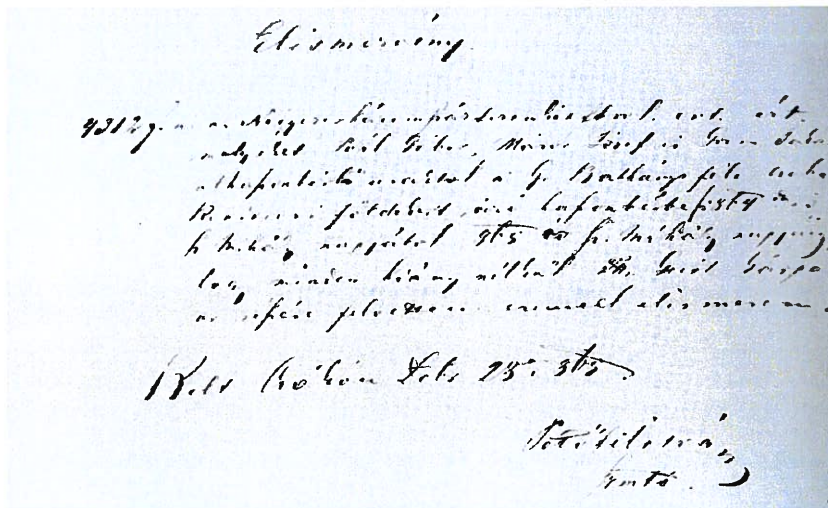
Petőfi István intézői laka Csákón

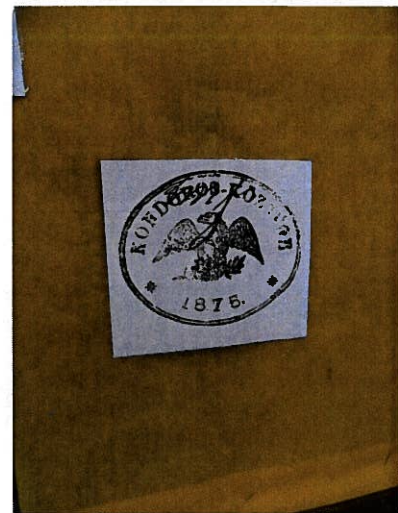
Petőfi István széke

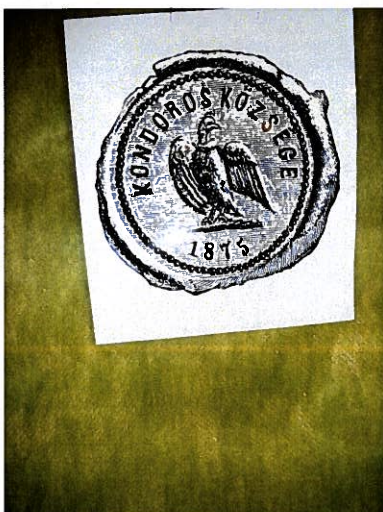
A Batthyány - Geist Kastély napjainkban

Elismervény 1865-ből Petőfi írásával és aláírásával

Kondoros első pecsétjének lenyomata 01

Kondoros első pecsétjének lenyomata 02

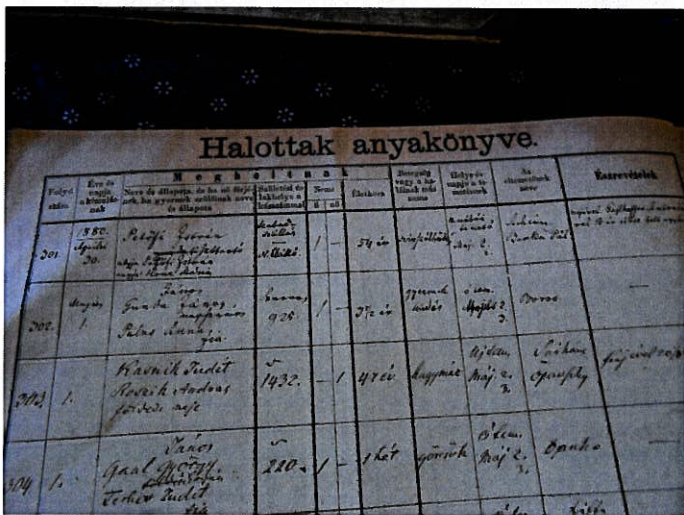
Petőfi István vadászjegye

A Kondorosi Petőfi István Általános Iskola

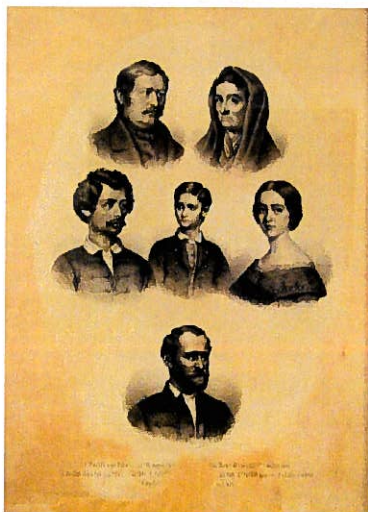
Petőfi István emléktáblája az iskola falán melyet a Kondorosi Önkormányzat állított 2000-ben

Petőfi István halálának bejegyzése a Halottak anyakönyvében

Petőfi István sírköve az 1995-ben ráerősített emléktáblával

A Petőfi - család

A Petőfi - család sírja a budapesti Kerepesi Úti Temetőben

Videók:

1. István öcsémhez szavalóverseny a Kondorosi Petőfi István Általános Iskolában:

https://www.youtube.com/watch?v=Wkew7j_9R9w

2. Petőfi Sándor István öcsémhez – Kaszás Gergő színművész előadásában:

<https://www.youtube.com/watch?v=eyLVDhfjP4Y>

1 db CD

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:

1. Kondoros Város Önkormányzatának támogató levele
2. Kondorosi Petőfi István Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Kollégium támogató levele
3. Kondorosi Helytörténeti Baráti Kör támogató levele

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

Hozzájárulok ahhoz, hogy a javaslatához csatolt saját készítésű fényképeimet és filmjeimet a dokumentumban felhasználják.

Kondoros, 2015. július 27.

Klucsik Árpád

Támogatói levél

Tisztelt Értéktár Bizottság!

Alulírott Laurinyeczne Trnyik Judit, a Kondorosi Petőfi István Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Kollégium igazgatója támogatom Klucsik Árpád történelemtanárnak, intézményünk dolgozójának azon javaslatát, melyben Petőfi István, iskolánk névadója életútjának és településszervező tevékenységének Kondoroson felvételét kéri a települési értéktárba.

Támogatásomat azzal indoklom, hogy fent nevezett Petőfi István Kondoros újratelepítésekor, 1875-ben alapítványával sokat tett a helyi iskolaügy fellendítésért. Ez irányú tevékenységével ma is példaértékű cselekedetet hajtott végre településünk oktatási életének elindításában, későbbi felvirágoztatásában, melynek eredményeként intézményünk 1994-ben tiszteletből felvette nevét.

Kondoros, 2015. július 27.

.....
Laurinyeczne Trnyik Judit
Laurinyeczne Trnyik Judit
igazgató

